

รายการ ร้อยเรื่องเมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๓๑๘ - ๒๑

เรื่อง การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ
เรียบเรียง นายรัฐกร จุลินทร วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

เขตเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone) มีความหมายตามคำนิยามของโครงการวิจัยที่จัดทำโดยบริษัท สำนักงานกฎหมาย มีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด (๒๕๔๗) คือ “เขตพื้นที่จัดตั้งขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวก รวมทั้งให้สิทธิพิเศษบางประการ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การส่งออก การอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การท่องเที่ยว การบริการ หรือการอื่นใด รวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาต้นแบบการบริหารจัดการที่ดีหรือเพื่อประกอบการเสรี” ทั้งนี้แต่ละประเทศจะมีการเรียกชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ต่างกัน เช่น เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์บน (Bonded Warehouse) หรือเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) สำหรับชื่อที่ต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การจัดตั้งในกรณีนั้น ซึ่งจะให้ความสำคัญต่อการประกอบกิจกรรมประเภทใดหรือการกำหนดชื่อเรียกเพื่อสื่อความหมายกับนักลงทุนในประเด็นใดมากที่สุด ในกรณีของไทยจากเดิมเคยเรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” ตามที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องดังกล่าวนี้ในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๘ แต่ในระยะหลังมีความเปลี่ยนแปลงโดยให้เรียกว่า “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ” ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. ๒๕๕๖ และคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗๒/๒๕๕๗ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่มีวัตถุประสงค์ต่อการส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศโดยใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงด้านคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการค้าเสรีภายใต้กรอบอาเซียนและข้อตกลงภายใต้กรอบเศรษฐกิจอื่นและจากการค้าบริเวณพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนัยของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ไทยกำลังให้ความสำคัญของเขตเศรษฐกิจพิเศษในด้านการสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้อาจกล่าวโดยสรุป คือ ประเด็นของชื่อเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่ใช่สาระสำคัญ แต่สาระหลักคือ กระบวนการจัดตั้งรูปแบบการบริหารจัดการ เงื่อนไข/สิทธิประโยชน์ และผลที่ได้รับจากการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ

เมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยสรุป คือ การกำหนดพื้นที่และกำหนดเงื่อนไขหรือสิทธิประโยชน์เป็นการเฉพาะเพื่อสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่แตกต่างกับพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศอันจะเป็นการสร้างแรงจูงใจให้มีการลงทุนหรือการประกอบการในพื้นที่ดังกล่าว โดยเงื่อนไขหรือสิทธิประโยชน์ที่กำหนดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางเศรษฐกิจ เช่น การเก็บภาษีนิติบุคคลในอัตราที่ต่ำกว่าหากเข้ามาประกอบธุรกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นต้น สำหรับรูปแบบการจัดตั้งที่สำคัญ ดังนี้

๑. การกำหนดพื้นที่ที่ชัดเจน ทั้งนี้การเลือกพื้นที่อาจเป็นการเลือกพื้นที่เขตการปกครองดังกล่าวทั้งหมดหรือเป็นพื้นที่เพียงบางส่วนของเขตการปกครองก็ได้ ในบางกรณีของประเทศอินเดียได้กำหนดให้มีพื้นที่ไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ เฮกเตอร์ (ประมาณ ๖,๒๕๐ ไร่) และในบางกรณีได้มีการมุ่งเน้นการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เชื่อมโยงต่อการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้านในด้านการค้าหรือการลงทุน อาทิ เขตเศรษฐกิจพิเศษ Zakarpattya ของประเทศยูเครนที่เป็นจุดเชื่อมต่อทางเศรษฐกิจกับทวีปยุโรป หรือในกรณีประเทศไทยที่มีการกำหนดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตามการให้ความเห็นชอบจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ เมื่อคราวการประชุม วันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๗ จำนวน ๕ พื้นที่ ได้แก่ ก) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ข) อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ค) พื้นที่ชายแดนจังหวัดตราด ง) พื้นที่ชายแดนจังหวัดมุกดาหาร และ จ) อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

๒. การตรากฎหมายหรือการออกกฎเกณฑ์เป็นการเฉพาะเพื่อยกเว้นการบังคับใช้ของกฎหมายต่าง ๆ ทั้งในเชิงภาษีหรือแรงงาน ฯลฯ รวมทั้งเป็นการกำหนดให้เขตเศรษฐกิจพิเศษมีอำนาจตามกฎหมายเท่าเทียมกับการมีอำนาจของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ เพื่อให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์การจัดตั้ง อาทิ การถมทะเลเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน การจัดให้มีสาธารณูปโภค (อาทิ ไฟฟ้า ประปา) โดยประเทศฟิลิปปินส์ได้มีการตรากฎหมายเขตเศรษฐกิจพิเศษ ค.ศ. ๑๙๙๕ (Special Economic Zone Act 1995)

๓. การจัดตั้งองค์การบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยที่การบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นการยกเว้นกฎเกณฑ์ทั่วไปและมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งที่เป็นการเฉพาะ จึงมีความจำเป็นต่อการจัดตั้งองค์การบริหารเพื่อให้บังเกิดความมีประสิทธิภาพและการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ประเทศจอร์แดน ได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อบริหารเขตเศรษฐกิจพิเศษ คือ Aqaba Special Economic Zone Authority : ASEZA

๔. การกำหนดเงื่อนไขหรือสิทธิประโยชน์ ซึ่งประเด็นนี้เป็นเครื่องมือหลักของการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างจุดอ่อนกลางทุน สำหรับเงื่อนไขหรือสิทธิประโยชน์ เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษี การอำนวยความสะดวกในการนำเข้าแรงงานต่างด้าว การส่งผลกำไรออกนอกประเทศ การไม่จำกัดสัดส่วนจำนวนหุ้นที่ถือโดยคนต่างด้าวในองค์กรธุรกิจ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- บริษัท สำนักงานกฎหมายมีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด. (๒๕๔๗). **โครงการรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษ.**
รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) ของโครงการวิจัย.
กรุงเทพฯ : บริษัท สำนักงานกฎหมาย มีชัย ฤชุพันธุ์ จำกัด.
- ศรินทิพย์ ประเสริฐฐานนท์. (๒๕๕๒). **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ.**
วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า, วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น. (๒๕๔๘). **ร่างพระราชบัญญัติเขตเศรษฐกิจพิเศษ : ผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่น.** นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- สมเจตน์ เตรศุภ. (๒๕๓๘). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ.** เอกสารวิจัยส่วนบุคคล.
กรุงเทพฯ : วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- สุมาลี วงษ์วิวิท และคณะ. (๒๕๕๐). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน.** กรุงเทพฯ : สถาบันที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักวิชาการ กลุ่มงานวิจัยและพัฒนา โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๖๗ - ๘

ที่ วันที่ เมษายน ๒๕๕๘

เรื่อง การเสนอบทความเพื่อเผยแพร่ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา

เรียน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ (ผ่านผู้บังคับบัญชากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา)

ด้วยกระผม ได้เรียบเรียงบทความเรื่อง “การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ” โดยเนื้อหาของบทความจะเป็นการอธิบายความหมาย วัตถุประสงค์ และรูปแบบ ของการจัดตั้งที่สำคัญ

ในการนี้ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตนำเสนอบทความในเรื่องดังกล่าวออกอากาศในรายการ “ร้อยเรื่องเมืองไทย” ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๘ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๕ - ๐๙.๑๕ นาฬิกา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

(นายฐากร จุลินทร)
วิทยากรชำนาญการพิเศษ

๑. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทน
เป็นอย่างไรบ้าง

คำตอบ ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการที่สำคัญ น่าจะมีดังนี้

๑. ลักษณะงาน
๒. รูปแบบการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงาน
๓. ความก้าวหน้าในวิชาชีพ
๔. สภาพแวดล้อมของการทำงาน เช่น โຕ้ะ เก้าอี้ อุปกรณ์ สภาพอากาศ ฯลฯ
๕. ค่าตอบแทน

โดยภาพรวมแล้ว ขวัญและกำลังใจข้าราชการสำนักงานวิชาการน่าจะอยู่ในระดับค่อนข้างดี เนื่องจากการกำหนดให้มีค่าตอบแทนพิเศษตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการรัฐสภา หรือเงินช่วย ค่าครองชีพตามระเบียบกระทรวงการคลัง ก็จะช่วยบรรเทาปัญหาทางเศรษฐกิจไปได้ สำหรับความก้าวหน้า ทางวิชาชีพ อาจจะมีปัญหาในส่วนของข้าราชการตำแหน่งประเภททั่วไป (เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่บันทึก ข้อมูล) เนื่องจากโครงสร้างทางราชการกำหนดไว้อย่างนั้น สำหรับสถานที่ทำงานอาจมีสภาพแออัดอยู่บ้าง เนื่องจากข้อจำกัดด้านสถานที่และมีเอกสารที่ต้องจัดเก็บจำนวนมาก อย่างไรก็ตามลักษณะงานของสำนัก วิชาการ ไม่เป็นก่อดผลกระทบต่อข้าราชการมากนัก เพราะไม่มีภาระงานที่จะต้องอยู่เวรในลักษณะที่ยาวนาน มากนัก ซึ่งแตกต่างจากสำนักการประชุม สำนักขวเลขฯ หรือสำนักกรรมการ ๑ - ๓ ถ้าจะมีการอยู่เวรก็ จะมีกำหนดระยะเวลาชัดเจนไม่เกิน ๑๙.๓๐ นาฬิกา

๒. ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจ

คำตอบ ปัญหาสภาพครอบครัวที่บางส่วนอาจมีความรับผิดชอบด้านครอบครัวทำให้บั่นทอนการ ทำงาน และอายุเฉลี่ยของข้าราชการสำนักวิชาการค่อนข้างสูงน่าจะเกิน ๓๕ ปีจึงน่าจะส่งผลให้สภาพการ ทำงานไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะงานด้านวิชาการต้องมีเรื่องของการสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ

๓. การแก้ปัญหา

คำตอบ ๑. ควรให้มีการหมุนเวียนกันทำงานในระหว่างกลุ่มงานต่าง ๆ แบบชั่วคราวหรือ ถาวรซึ่งอาจจะทำให้เกิดความกระตือรือร้น และสร้างความสัมพันธ์ในสำนักวิชาการ

๒. ควรให้มีการหมุนเวียนเพื่อไปปฏิบัติงานในสำนักอื่น ๆ บ้าง เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น และสร้างความสัมพันธ์กับสำนักอื่น ๆ

๓. จัดการเสวนาประชุมด้านวิชาการเป็นการภายในโดยไม่ใช้งบประมาณ โดยเลือกเป็นวาระที่ สำคัญ เช่น การร่างรัฐธรรมนูญ การบังคับใช้ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพ

๔. จัดให้บุคคลทำงานตามความสามารถที่ถนัด และเปิดโอกาสให้บุคลากรได้โยกย้ายตามความ เหมาะสม

๕. ผู้บังคับบัญชาควรกล่าวยกย่องผู้อยู่ในบังคับบัญชาต่อสาธารณะตามความเหมาะสม